

ДІЯЛЬНІСТЬ БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО ОСЕРЕДКУ НАРОДНОГО РУХУ УКРАЇНИ (1989–2010)

С. С. Максимчук

Білоцерківський краєзнавчий музей як культурно-освітній та науково-дослідний заклад не лише зберігає пам'ятки матеріальної та духовної культури, а й досліджує культурне, політичне та економічне життя міста.

Фонди музею довгі роки комплектуються матеріалами організацій та людей, які своєю діяльністю вплинули на становлення та розвиток України як незалежної держави.

Серед таких організацій і Народний рух України, зокрема його білоцерківський осередок. Вперше його документи надійшли до музею від Андрія Івановича Кравця, Олександра Трохимовича Козиря на початку 1990 рр. Серед них документи цієї організації, особисті матеріали її членів як делегатів на Всеукраїнських з'їздах Руху, їхні фотографії. У 2010 р. фонди музею були поповнені новими матеріалами про діяльність Білоцерківського осередку Народного руху України від Петра Федоровича Прилуцького.

До 20-ї річниці незалежності України на основі зібраних матеріалів у музеї відкрито виставку «На шляху до відродження незалежності України», яка знайомить відвідувачів із діяльністю Білоцерківської організації Народного руху України, яка стояла біля витоків розвитку демократії в українському суспільстві.

Рух як національно-визвольна течія зародився в умовах шістдесятників, знайшов своє втілення у формі Української Гельсинської спілки в 1970–80-х роках, але масовим став тоді, коли в Спілці письменників України почав функціонувати оргкомітет по створенню Товариства української мови. Ця перша масова патріотична громадська організація, очолювана громадськими діячами Дмитром Павличком та Іваном Драчем, дуже швидко підготувала широку базу для формування Руху. У кінці вісімдесятих років Народний рух України висунув гасла, зрозумілі нації: незалежність, демократія, рівноправ'я, гідний рівень життя, європейський вибір, приватизація державних підприємств та землі працівниками та селянами. Нація підтримала ці ідеї.

8 вересня 1989 року в Києві відбувся установчий з'їзд Руху. Головою Руху обрали Івана Драча та наголосили на тому, що це має бути широкий народний рух, а не політична партія. На з'їзді інтереси українців представляли люди різних політичних поглядів: як комуністи, так і націоналісти. Від білоцерківців були присутні: Свиридюк Анатолій Григорович, Козир Олександр Трохимович, Прилуцький Петро Федорович та інші.

16 лютого 1989 р. в газеті «Літературна Україна» був опублікований проект програми НРУ.⁷⁹ Ініціатори Руху вважали своїм основним завданням національне відродження України.

В областях України почали створюватись осередки Народного руху за перебудову.

У Білій Церкві такі осередки з'являлися в різних місцях, як на заводах так і в освітніх закладах. Спочатку невелика група людей влітку 1989 р. почала збиратися в парку Слави для обговорення питання перебудови СРСР та вирішення місцевих питань. І вже 4 липня 1989 року у місті Біла Церква виник перший осередок Народного руху України за перебудову із викладачів СПТУ-15, який очолив Петро Федорович Прилуцький. До цієї організації входили Петро Федорович Прилуцький, Бондаренко Іван Ігнатович, Скалозубов Сергій Олексійович та Грушко Галина Петрівна. Через місяць осередок Народного руху України чисельно зріс до 150 чоловік і організаційно оформився в громадсько-політичну організацію під назвою Народний рух України за перебудову «Оновлення».⁸⁰

⁷⁹ Поступ Руху // Вісник Руху. – 1989. – Липень. – С.1.

⁸⁰ Спогади Прилуцького П., записані в листопаді 2009.